

HÁSZ RÓBERT

Diogenész kertje

Azon a napon, amikor hosszabb szünet után ismét meglátogattam Diogenészeket, havazott. Nem is igen volt kedvem kimozdulni a lakásból, jól megvoltam bent a melegen. A feleségem tett-vett körülöttem, a kislányom babázott a sarokban, engem meg ott várt az újabb Samuel Kramer-anyag, amit előző nap hagyott nálam Zénó. De ahogy ültem ott a konyhában, az ablak előtt, iszogattam a kávémat és kifelé bámultam a hóesésbe, tekintetem akaratlanul is a töltésen túlra tévedt. A lepusztult telep így, fehérbe öltözve egészen barátságos képet nyújtott. Mint egy elvarázsolt romváros. Mintha félálomba szenderült volna minden, a hangárok, a roncsok... Csak a Főépület egyik kéményéből szivárgott valami halvány füstcsík. Aztán, mint aki vette a füstjelet, odaszóltam Annának, hogy mindjárt jövök, és meg sem várva, hogy arcára kiüljön a méltatlankodás, fogtam a kabátomat, és kimentem a kavargó fehérségbe.

Nincs gyönyörűbb dolog a világon, mint a csendes hóesés. Csak valami halk sustorgás, ahogy az ezer és ezer fehér hókristály földet ér. Van benne valami pajkos durvaság, ahogy az apró jeges pelyhek arcunknak csapódnak, játékos huncutság, nem bántó, inkább kihívó, amolyan gyere ha mersz!, mint a kamaszok nagyképzű évődése egymás között. Átvágtam a játszótéren, a töltésen, és minden egyes lépés a ropogó, fehér hóban külön élményt jelentett, akárcsak régen, gyerekkoromban.

A hangárok mellett a rengeteg szemetet meg ócskavasat belepte a hó. Mélységes csend vett körül. Óvatosan lépkedtem a hóban, mintha legalábbis bűn lenne most zajt csapni. De még mielőtt a Főépület felé fordultam volna, lábnyomokat pillantottam meg előttem a hóban. Követni kezdtem őket. A nyomok elhaladtak a hangárok mellett, és tovább folytatódtak, egészen a roncstelep szemközti végéig. A drótkerítés innenső oldalán egy kicsi dombocska állt. A nyomok a dombocska oldaláig vezettek, ahol egy jókora darabon félre volt kotorva a hó, és csak egészen közelről vettem észre, hogy azon a helyen a hó alatt nem föld van, hanem valami deszkaféleség, a közepén egy fémkarikával. Úgy nézett ki, mint egy csapóajtó. Megpróbáltam fölemelni, de nem mozdult. Talán verem, vagy pince van alatta, gondoltam. A lábnyomok még egészen frissek voltak, nem lepte be őket a hó, ezért bárki legyen is a nyomok gazdája, minden valószínűség szerint ott van valahol az ajtó mögött. Az is eszembe jutott, hátha Diogenészek költöztek be oda a hideg elől. Viszont akkor miért tüzelt valaki a Főépületben, hiszen a jólőbb füstcsíkot láttam ugyanott. Mindenesetre lehajoltam, és megkopogattam az ajtót.

Válasz nem jött. Egyszer-kétszer még megismételtem, de odalent csönd volt. Fázni kezdtem, ezért inkább visszaindultam a Főépület irányába. Ahol tűz van, ott melegnek is kell lennie, súgta az ösztönöm.

Megkerültem a hangárokat, amikor egy szembejövő alakot pillantottam meg a fehér kavargásban. A féloldalas viharkabát és a fekete, kötött sapka önmagáért beszélt.

- Nahát! - kiáltott fel Diogenész, amikor odaért. - Már azt hittem, megfeledkeztél rólunk!

- Csak nem vártál rám?

- Hiszen tudtam, hogy előbb-utóbb el fogsz jönni.

Egyre sűrűbben havazott, hatalmas, fehér pelyhek táncoltak körülöttünk, melyek megtelepedtek Diogenész vállán, sapkáján.

- Nem lenne jobb, ha bemennénk? - kérdezte Diogenész.

Elindultunk a Főépület felé, Diogenész előttem, én meg a nyomában.

- Kérdezhetek valamit? - szóltam utána.

- Próbáld meg.

- Van ott egy kis dombocska, a telep végében...

- Arra vagy kíváncsi, mi van a csapóajtó mögött?

Ravasz kisöreg.

- Eltaláltad.

- Egy pince. De annál talán egy kicsit nagyobb.

- Úgy láttam, van most lenn valaki.

- A Doki van lenn.

- Értem. És mit csinál ott?

- Rendezgeti az örökséget.

- Miféle örökséget?

- Hát a miénket.

Közben elértünk a Főépülethez. Diogenész gondosan leverte lábáról a havat, mielőtt belépett volna a szeméttel teli, romos alagsorba. Ugyanaz a kitaposott tornacipő volt a lábán, mint a múltkor.

Főnt, abban a szobában, ahol egy hónappal korábban azt a nehéz ládát cipeltette velem, nem volt senki. Csak a láda, ugyanott, a sarokban. Hideg volt benn, akár a jégveremben. A kályha ott állt, befűtetlenül a sarokban, kivezető cső nélkül. Diogenész odalépett a heverőhöz, alányúlt, és előhúzta a pálinkásüveget. Egy pukkanással megszabadította a dugójától, és felém nyújtotta.

- Igyunk annak örömére, hogy ismét velünk vagy!

Ebben a hidegben jól is esett egy korty.

- Mi újság azzal az utazóval? - kérdezte.

Egy pillanatig nem értettem, mire gondol.

- Ja, a Kramerrel?

- Hát akin dolgozol.

- Ő megvan. Most is otthon kellene lennem, a számítógép előtt.
- Az egy okos dolog.
- Micsoda?
- Hát a számítógép.
- Ez igaz. Tényleg az.
- Megkönnyíti az ember dolgát, ugye?
- Meg ám.
- De mi történik – kérdezte –, ha elmegy az áram?
- Akkor baj van. De miért menne el az áram?
- Hohó! – csóválta meg a fejét Diogenész. – Előbb-utóbb a csillagok is ki-
aluszhatnak, hát még a villanykörték!
- Visszaadtam neki az üveget.
- Úgy látszik, tévedtem – mondtam.
- Miben?
- Mielőtt elindultam volna ide, úgy tűnt, füstöt látok az épület fölött.
- Nem tévedtél.
- De hát itt senki sem tüzel.
- Itt nem is – rázta meg a fejét sejtelmesen, majd közelebb lépett: – Te,
van egy cigid?
- Hát persze – sóhajtottam. – Készültem.
- Elővettem két felbontatlan paklit, és a kezébe nyomtam.
- Rögtön tudtam, hogy rendes fickó vagy – áradozott Diogenész, aztán el-
tette a két paklit, majd kabátzsebéből előhalászott egy fél szál cigarettát, és arra
rágyújtott.
- Cserébe megmutatom, miben mesterkedik a Papa. Gyere!
- Ismét végigbotorkáltunk az omladékkal teli folyosón, lementünk a lép-
csőn, majd még lejjebb, egészen az alagsorig, aztán egyik ajtón be, a másikon
ki. Már-már úgy éreztem, teljesen céltalanul kóborlunk az épületben, körbe-
körbe.
- Útközben Diogenész megkérdezte:
- Mondd el, mégis miért jöttél vissza?
- Hiszen te hívtál, nem?
- Jó, jó, de az nem jelent semmit. Ha te nem akartál volna, úgysem jössz
el. Mi vonzott ide?
- Ez jó kérdés volt, aztán magam is meglepődtem azon, amit feleltem.
- A biztonság. Valahogy itt, a drótkerítésen belül biztonságban érzem
magam. Tudom, ez butaság, de így van. Végül is, te kérdezted.
- Azám. Nem butaság ez, öcsi.
- Miért nem az?
- Egy pillanatra visszafordult, és elmosolyodott a szakálla mögül.
- Mert én is biztonságban érzem itt magam.

Aztán megálltunk végre egy ajtó előtt. Diogenész benyitott, majd intett, hogy kövessem.

Egy zsúfolt helyiségben találtam magam, melyet csövek, vas idomok kusza hálózata töltött ki. Mint egy fémdzsungel, oly sűrűn tekergöztek egymás körül a fémcövek, egyik faltól a másikig, a padlótól a mennyezetig. Mintha élt volna az egész kolosszus. Csendes zümmögés hallatszott, néha kicsapó gőz szisszent fel innen-onnan, nyomásmérők mutatói táncikáltak ütemre. Akárha egy gőzhajó gépházába tévedtem volna.

Ámultam, bámultam.

- Mi a ménkű ez?...

Meglehetősen ostoba képet vághattam, mert Diogenész felnevetett, amikor rámnézett.

- Ez a Papa herkentyűje. Papa! Bújj elő, vendégünk van!

A túloldalon, a csövek között valami megmozdult. Egy koppanás hallatszott, majd halk káromkodás, és a fémtengerből a Papa bukkant elő, olajos képpel, fején egy svájci sapkával, miközben a feje búbját vakargatta.

- Szevasz, öcsi! - kiáltotta felém. - Örülök, hogy újra látlak. Gyere beljebb!

Nem volt könnyű átevickélni a csövek labirintusán.

- Vigyázz! - szólt rám a Papa, amikor véletlenül megkapaszkodtam az egyik idomban. - Némelyik egy kicsit meleg.

A Papa hozzávetőlegesen a terem közepén állt, egy jókora kazán mellett. Bent tűz lobogott, az ajtó peremei vörösén izzottak. Itt aztán tényleg meleg volt.

- Mire való ez az egész? - kérdeztem a Papától, és körbe mutattam. - Olyan, mint egy hatalmas szeszkazán.

A Papa elővett egy maszatos zsebkendőt, és letörölte vele arcáról a verejtéket.

- Hát valami olyasmi. Látod ott, a sarokban, azt a pici csapot?

Odanéztem. A fémtekervények gubancából egy vékony cső nyúlt ki, végén egy régimódi, lepkeszárnyú csappal. Alatta háromlábú lócán egyszerű, füles fazék.

A Papa odavezetett a cső végéhez, majd elfordította a csapot.

- Itt jön ki az eredmény.

De egyelőre nem jött semmi, hiába lestem.

Aztán egy apró kis buborék képződött a csap peremén, nagyon lassan, lustán nőni kezdett, majd nehézkesen levált, és koppanva belecsöppent a fazékba. Sárgás, zsíros folt lett belőle az edény alján.

- Hát ez meg mi? - kérdeztem. Ujjammal megérintettem a foltot. Síkos volt, mint az olaj.

A Papa leguggolt mellém.

- Ez barátocskám a *ros coelestis*.
- Ez így nekem nem sokat mond.
- *Materia prima*, vagy *elixir vitae*, nagyon sokféleképpen nevezik.
- És mire való?
- Hát arra, amire a neve is utal.

A Papára pillantottam. Tekintete őszintének látszott. Ha ugratni akart, ügyesen csinálta.

- Te viccelsz - nevettem. - Azt akarod mondani, hogy ez a kis zsíros maszat itt a fazék alján... hogy ez...

- Ez bizony - bólogatott a Papa nagy komolyan. - Maga az Élet vize.

Ahogy elnéztem a tekintetét, úgy tűnt, hiszi is azt, amit mond. Márpedig akkor baj van.

- Én értem a tréfát - mondtam. - De azért kezdjük előlről. Ez a sistergő, bugyogó csőhalmaz itt körülöttünk nem egy központi fűtés kazánrendszere, nem is illegális szeszfőzde, hanem az Élet vizének forrása?!

A Papa elhúzta a száját.

- Túlságosan is irodalmian fogalmazol. Nem nevezném éppen forrásnak, az már régen nincs meg. Ez csupán az Élet vizének rekonstrukciós berendezése.

- A rekonstrukciós berendezése?
- Mondom.
- Vagy úgy. Az persze mindjárt más...
- Világos - erősítette meg a Papa. - Egészen más.
- És ezt a masinát te találtad fel?

A Papa felnevetett.

- Ugyan, dehogy! Nem vagyok én Isten!
- Nofene. Akkor ki találta ki?
- Hór-Behedti.
- Az ki?

A Papa megértően megveregette a vállam.

- Sokat kell még tanulnod. No, gyere, Diogenész már türelmetlen.

Az ajtóban, ahol Diogenész várt rám, a Papa így búcsúzott:

- Fel a fejjel! Senki sem tudhat mindent.

Miközben felfelé mentünk Diogenésszel a lépcsőkön, halkán megkérdeztem tőle:

- Figyelj, szerinted a Papa jól van?

Diogenész csodálkozást színlelt.

- Úgy nézett ki, mint aki nincs jól?

- Nem arról van szó, hogy nézett ki, hanem arról, amiket mondott.

- Miket mondott?

- Azt mondja, hogy azzal a masinával, vagy mi a fenével odalenn az Élet vizét állítja elő. Szerinted ez rendjén van?

– Hogy az Élet vizét állítja elő?

Láttam, hogy szórakozik rajtam. Arra kezdtem gyanakodni, hogy ezek itt összeesküdtek ellenem, a bolondját járatják velem, közben a hátam mögött bizonyára jókat röhögnek rajtam.

– Mindegy – legyintettem. Hátha mindhárman egy kicsit habókosak? Lehet, hogy együtt szöktek meg egy diliházból. – Végül is azt csinál, amit akar. Nem igaz?

– Na látod. Erről van szó.

De azért nem hagyott nyugodni a dolog. Honnét ismer egy csőlakó olyan kifejezéseket, mint *Materia prima*, vagy az a *Ros...* hogyishívják, amiről még én sem hallottam? Igaz, a Papa mondta, hogy én sem tudhatok mindent. De akkor ő honnét tudja? Meglehet, hogy valaha tanult ember volt, csak aztán hontalanná lett... Valami nagyon nem stimmel itt.

Fönt a szobában Diogenész elővette a pálinkásüveget, aztán letelepedett a piccsre. Én a ládára ültem, a sarokba.

– Kérdezek tőled valamit – szólt. – Nem szoktál furákat álmodni mostanában?

Rágyújtottam, kifújtam a füstöt, majd visszakérdeztem:

– Miért érdekelnek titeket az én álmaim? Rendre kifaggattok, de ti nem mondtok el magatokról semmit.

– Annak is eljön majd az ideje.

– Mivel foglalkoztatok, mielőtt csavargók lettetek volna? A Papa például mi volt korábban?

– Az, ami most.

– Csavargónak született? Ezt nem hiszem.

– Senki sem születik csavargónak. De nem minden kor tekint a csavargóra úgy, mint a társadalmi lét legaljára. Volt, amelyik éppen hogy megbecsülte. Ez a mai nem. De hát ez a kor is elmúlik egyszer. Korok jönnek, korok mennek, társadalmi szokások változnak, csak mi maradunk.

– Majdnem úgy beszélsz, mint a jehovás barátom. Mit akarsz ezzel mondani?

Diogenész felállt, majd odajött hozzám. Leült a földre, és összekulcsolta kezét a térdein.

– Vannak dolgok, amik mindenki előtt nyilvánvalóak, egyértelműek, és vannak, amik a legtöbb ember előtt mindörökre rejtve maradnak. Ez így van, és így volt mindig – elmosolyodott, majd így folytatta: – Képzeld el egy olyan világot, ahol csupa vak ember él, akik születésüktől fogva nem látnak, csak kezüik tapintásából és a hangokból ismerik a világot maguk körül. Szépen elvannak, környezetük sötét ugyan, de ők ezt nem tudják, mivel a fényt nem ismerik. Aztán történik valami a világukkal, aminek következtében olyan egyedek kezdenek el születni, akik nem csak hallanak, de látnak is. El tudod képzelni,

mi történik? Ezek az újak, akik látnak, hiába igyekeznek leírni a többieknek, a vakoknak a színeket, formákat, a felhőket, a napfelkelte szépségét, a hó fehérségét. Senki nem hisz, nem akar hinni nekik, sőt nem is értik, amit mondanak, hiszen nincsenek is kifejezéseik arra, amit soha nem ismertek. A látók világa a vakok számára egyszerűen nem létezik. Nincs. És ez nem csupán nyelvi fordulat, hanem tény. Abban a társadalomban, amelyikben együtt élnek a látók és a vakok, tulajdonképpen két világ létezik párhuzamosan egymás mellett. És mindkettő valóságos. Mindkét világ lakóinak tökéletesen igazuk van a maguk hitében. De a látók előbb-utóbb ráunnak arra a hiábavaló igyekezetre, hogy megismertessék a vakokkal a saját világukat, beletörődnek abba, hogy a többség úgysem fogadja be azt, amiről ők prédikálnak nekik. És megunják azt is, hogy úgy bánjanak velük, mint hóbortos különcökkel, ezért inkább megpróbálnak alkalmazkodni, elhallgatnak, nem beszélnek többet arról, amit látnak, és úgy tesznek, mintha ők is vakok lennének. Könnyen megy nekik, éppen azért, mert nem vakok. És a vakok egy idő után megfélemeznek róluk, a következő, majd az azt követő generációk már csak mesealakokként ismerik őket, vagy a többség még úgy sem. De a látók látnak, és mindent tudnak. Ők a vakokat is úgy látják, ahogy azok önmagukat soha sem képesek. És ha elvéte még születnek látók, azokra gondosan vigyáznak, nehogy a vakok előbb rájöjjenek a titokra, mint ők. Mondom, mindezt könnyen megteszik, hiszen ők látók a vakok között, éppen ezért előnyben vannak velük szemben. A vakok nem látják, hogy ők mit cselekszenek. Csak a következményeket érzik olykor, de nem tudnak velük mit kezdeni, mivel az okot nem ismerik. Ezért kitalálnak egy szót, amivel mindazt meg tudják magyarázni, amit nem értenek, vagy amin nem is akarnak elgondolkodni: a *véletlent*. Megtalálnak egy elveszettnek hitt tárgyat, amire már régóta szükségük lett volna, holott éppen nem is keresték, azt mondják, nahát, *véletlenül* meglett! Eszükbe jut valaki, akit már évek óta nem láttak, ekkor megcsörren a telefon, és a rég nem látott ismerős megkérdezi, hogy van, mire az: nahát, *véletlenül* épp most gondoltam rád! Napokig, hetekig töprengenek egy probléma megoldásán, aztán sétálnak az utcán, egészen máson jár az eszük, és akkor hopp!, teljesen váratlanul beugrik a megoldás, mire másnap azt mesélik, hogy képzeljétek, tegnap megyek az utcán, és *véletlenül* rájöttem a megoldásra! Közben lehet, hogy épp egy látó ténykedett a közelben, észrevétlenül. Mert ők ott vannak mindig valahol a háttérben, csendben, megfoghatatlanul alakítják a dolgokat úgy, ahogy a leghelyesebbnek tartják.

- Elég szomorú világ lenne ez - mondtam -, hiszen a látók azt tesznek a vakokkal, amit csak akarnak. A vakok teljesen ki vannak szolgáltatva a látóknak.

Diogenész kérdően föl vonta a szemöldökét.

- Miből gondolod, hogy ki vannak szolgáltatva? A vakok egyáltalán nem így érzik. Sőt, nagyon is biztosak a maguk világában.

– Éppen ezért megalázó a sorsuk.

– Ha te is egy lennél a vakok közül, nem így gondolnád.

– Ha tudnám az igazat, akkor igen. És ha a többi vak is tudná, biztosan tenne ez ellen a kiszolgáltatottság ellen valamit.

Diogenész megcsóválta a fejét.

– Nem érted. A vakoknak *nem kell* az igazság. Nagyon is boldogok a maguk hamiskás, de langyos világában. Hát mi történt azokkal a látókkal, akik megpróbálták a vakok számára leírni a valódi világot? Ki hallgatta meg őket?

– De az idők változnak. Jöhet egy generáció, amelyik már hinne talán a látóknak.

Diogenész felemelte mutatójúját:

– Na, látod. Ez az első és legfontosabb dolog, amit meg kell tanulnod: az idők nem változnak. Attól, hogy a tenger hullámzik, még víz marad. Lehet a felhőnek gomba alakja, de attól még nem lesz ehető. Az ember olyan, amilyennek születik: vagy lát, vagy nem. Épülhet egy ház otromba téglából, vagy csillogó üvegből: a homok, amiből véttetett, tíz, húsz ezer év múlva is homok lesz. Mit mond a Szentírás: porból vagy...

– Ezek csak közhelyek.

– Sose becsüld le a közhelyeket. A közhelyek megkövült igazságok. Bátorság kell ahhoz, hogy valaki megpróbálja feltörni ezeket a köveket.

– És ha csoda folytán a vakok is látni kezdenének – próbáltam vitatkozni, már csak a vita kedvéért is, de Diogenész félbeszakított:

– Itt a második alapigazság: a vakok számára nincsen csoda. Nem létezik. A vakok számára minden kiszámítható, kézzelfogható, tapintható. Mert csak a kezükkel éreznek. Nincs szemük a csodára. Ezen nem lehet változtatni. Mint ahogyan a méhek látják az ultraibolya sugarakat, mi pedig nem. Nem válhatunk méhekké. Sem a méhek emberekké, hogy leírják nekünk, milyen csodálatos érzés az ultraibolya hullámok szárnyain repkedni.

Elnyomtam a cigarettát, majd felálltam.

– Nagyon szép ez az egész, csak azt nem értem, mit kezdjek ezzel a mesével? Szívesen elhallgatnálak reggelig, de vár a munka.

Diogenész is felállt.

– Elég nekem az is, ha meghallgattál.

Aztán a ládára mutatott.

– Tudod, mi van ebben?

Ez már jobban érdekelt.

– A múltkor is kérdeztem, de nem akartad elárulni.

– Ebben a ládában olyasmi van, amit a vakok nem látnának meg. Ők megtapintanak, és azt mondanák, ez ez, és semmi más. De aki lát, az azt mondaná, nahát, ez csodálatos, nem tudom elhinni! – Diogenész összecsapta a kezét, miközben eljátszotta a jelenetet: – Fantasztikus, elképesztő! Erre vártam mindig!

Itt nevetnem kellett.

- Kezded te is, mint a Papa. Csak nem te is az élet vizét őrződ benne?

Ezzel megfogtam a láda fedelét, hogy kinyissam, ám Diogenész odaugrott, és ráült a ládára.

Sajnálkozva vigyorgott rám:

- Ne rontsuk el az egészet. Van még egy kis hályog a szemedben, várjuk meg, amíg az is eltűnik!

Amikor hazaértem, már este volt. Anna a konyhaasztalnál ült, a sötét számítógép mellett. Haja most vörösebbnek tűnt, mint bármikor.

- Hol voltál? - kérdezte, anélkül, hogy felém pillantott volna. Csak a fejével intett az ablak irányába. - Már megint odaát csavarogtál?

Az az „odaát” immár eltűnt a sötétségben. Diogenészeket ellepte az este.

- Igen - feleltem.

- Zénó telefonált. Kérdezte, kész lesz-e holnapra az anyag.

Leültem mellé az asztalhoz.

- Nem lesz kész. A kislány alszik?

- Alszik. A fürdetéskor kérdezte, hol van az apuci.

- Istenem, Anna. Csak sétáltam egyet.

Most rám nézett, de inkább ne tette volna.

- Nem. Ez nem igaz. Te egyszerűen nem vagy velünk. Nem élsz itt. Úgy érzem, valami egyre inkább elhúz mellőlem. Kezdem visszasírni azokat az időket, amikor órákig itt ültél mozdulatlanul az asztal mellett, és kifelé bámultál az ablakon.

- Akkor az sem tetszett.

- Nem, de legalább megvolt az az illúzióm, hogy itt vagy mellettem.

- Ne kezdjük újra, jó? Én most is melletted vagyok.

- Sajnálom, de én nem így érzem. Megkérdezted egyszer is tőlem, hogy mit csináltam az egyetemen, hogy mi történt velem aznap? Téged már semmi sem érdekel. A gyerekekkel sem törődsz.

- Én vagyok vele egész nap.

- Nem látszik rajta.

Ez egy kicsit alacsony volt. Éreztem, ahogy a gyomrom lassan fölkaparodik. A veszekedések engem általában fizikailag is kikészítenek, olyankor görcsbe rándul a gyomrom, egy láthatatlan kalapács örülten dolgozni kezd a fejemben, és legszívesebben elbújnék valahová, akár a beteg kutyák.

De ez most más volt. Fizikai undort éreztem minden iránt, Anna iránt, a gyerek iránt, önmagam iránt. És ettől az érzéstől megijedtem. Fölálltam, kimentem a fürdőszobába. A vécé fölött öklendezni kezdtem, de a gyomrom nem adott ki semmit. Pedig úgy éreztem, az egész bensőm kikíváncozik.

Anna megállt az ajtó előtt.

- Beteg vagy?

De nem jött közelebb.

Nem tudom, sikerült-e felelnem valamit, miközben két kézzel az ülőke peremét markoltam, és a véce lefolyó nyílásával néztem farkasszemet. Úgy tűnt, mintha a pokol sötét bejáratát látnám magam előtt, és ez a sötétség igyekszik kiszívni belőlem mindent.

Lehúztam a vécét, és a kavargó, örvénylő vízzel eltűnt a sötétség is. Anna már nem állt az ajtóban. Talán csak képzeltem az imént, hogy egyáltalán ott volt?

A tükörhöz léptem, és megnéztem magam.

Valami nem stimmelt rajtam. Persze egy hányás után az ember sosincs elragadtatva önmagától. Az arcom gyűrött volt, szemem alatt sötét karikák. Mintha legalábbis másnapos lettem volna. De volt azon a tükörképen még valami, ami zavaróan hatott, ám akárhogy is vizsgálgattam arcvonásaimat, nem jöttem rá, hogy micsoda. A rosszullét számlájára könyveltem az egészet, majd otthagytam a tükörképeimet.

Anna már nem volt a konyhában, úgy tűnt, már elment lefeküdni. Egy ideig bámultam a számítógép élettelen monitorát, de nem találtam magamban annyi erőt, hogy bekacsoljam a gépet. Fáradtságot éreztem, mintha egész nap zsákokat cipeltem volna a hátamon. Valamikor régen, egy másik időben, amikor még nem ismertem Annát, három hónapot dolgoztam egy malomban, akkoriban éreztem magam ugyanígy, miután hazaértem a műszak után. Mintha mázsás terhek húznák lefelé tagjaimat.

Elindultam a hálószobába, de útközben megálltam a kislány ajtaja előtt, majd óvatosan benyitottam.

A félhomályban láttam, ahogy, mint egy gombóc, összekucorodva alszik az ágyban. Csendes, egyenletes szuszogás volt a jele. Bementem, és fölé hajoltam. Rövid, aranyszőke haja szinte világított a sötétben. Végigsimítottam a fejét, mintha meg akartam volna bizonyosodni róla, hogy tényleg ott van-e. Megmozdult, átfordult a másik oldalára, de nem ébredt föl.

Ekkor valahol nagyon, nagyon mélyen megriadt bennem valami. Mint egy kétségbeesett, reménytelen segélykiáltás, ami csak befelé szól, és senki más nem hallhatja.

Kimentem a szobából, és csendben behúztam magam mögött a ajtót. Nem tudtam mit kezdeni ezzel a váratlan érzéssel, de a rosszullét számlájára ez is ráfért.

Amikor levetkőztem és bebújtam Anna mellé az ágyba, ő már aludt. Vagy legalábbis úgy tett, mintha aludna. Éreztem testének melegét, és nemrégén még biztosan fölébredt volna bennem egy gondolat, amitől a kezem elindul a takaró alatt, és tapogatva föl kutatja azt a másik, meleg, puha testet. De ez a gondolat most csendben maradt. Nem is kutattam utána. Szinte megkönnyebbülve vettem tudomásul a hiányát. Csak bámultam fölöttem a sötétséget, amely, mint valami sűrű, fekete füst gomolygott körülöttem, bevont mindent, és rátelepedt mindenre. Behunytam a szemem, mert féltem, hogy ismét rámtör a rosszullét.

Azt nem tudom, mennyi idő után aludtam el, csak az álomra emlékszem, de arra olyan tisztán, mintha moziban láttam volna, filmen. És mert olyan különös volt, hogy utána napokig bennem élt, magamban hordoztam, mint valami valóságos, megrázó élményt.

Egy várost láttam. Széles völgyet, melyben folyó kanyargott téglalap alakú szántóföldek között, és benne a völgyben a várost. Magas, nagyon magas fal vette körül, mint egy végtelen kígyó, végignyúlt a völgyben a fal, egészen a távoli, ködbevesző hegyekig. De én beláttam a falak mögé. És láttam, hogy az egész város kőből épült. Minden szabályos kőtömbökből volt kirakva: az utak, a házak, a terek. Az utcákon és a tereken embereket láttam, rengeteg embert, jöttek-mentek, vagy álldogáltak és beszélgettek. Érdekes emberek, fura öltözékekben. Hallottam beszédjüket, a lágy, dallamos szavakat, de a nyelvüket nem értettem. Láttam a hatalmas piacteret, a kereskedők asztalait, melyek meg voltak pakolva mindenféle áruval, gyümölcsök hevertek halmokban az asztalok mellett. Asszonyok alkudoztak a kereskedőkkel, egyik fitymálta az árut, a másik dicsérte, és az asszonyok az edényeiket a fejükön hordták, és a tálak meg sem billentek, amikor lépkedtek. Színes, tarkabarka ruhák kavalkádja. Az utakon lovas kocsik, hintók és szekerek közlekedtek. Néhol katonák álldogáltak az utcasarkokon, hosszú dárdáikra támaszkodtak, nevetgéltek és a jövő-menő embereket nézegették, a fehér köntösökben kacérkodó lányokkal viccelődtek. Taréjos sisaktolluk táncolt a szélben. És a város szívében, a nyílegyenes, széles sugárutak forrásánál hatalmas építmény magasodott a házak és a terek fölé; piramisszerű, lépcsőzetes épület, oldalán rengeteg színes, a tündöklő napfényben csillogó üvegablakkal. Az épület tetején egy oszlop állt, az oszlop csúcsán aranylóg gömb, kitárt szárnyakkal az oldalán. Szárnyas napkorong. ...Ekkor valami borzasztó dolog történt. A távoli hegyek megremegtek, mintha csak délibábok lettek volna a tűző napban, és megrezdült a város is, omladozni kezdtek a falak, az emberek rohanni kezdtek, látszólag összevissza, fejetlenül, mint hangyák a megbolygatott téglák alatt. A házak összedőltek, az utak, mint folyón a jégtorlaszok, megrepedtek és feltüremlettek, és az óriási szárnyas napkorong inogni kezdett az épület csúcsán, aztán végképp megbillent és alázuhant a kövezetre. A távoli hegyek pedig alásüllyedtek, mintha a föld péppé vált volna alattuk, és a hegyek mögül hatalmas szökőár tódult be a völgybe, végigsöpört a szántóföldeken, és egy szempillantás alatt maga alá temette a várost. Nem maradt más, csak a háborgó víz, amely egyre csak ömlött befelé a völgybe, és nőtt, nőtt, akár egy újszülött tenger. Úgy éreztem, mintha engem is beborított volna a víz, alámerültem, levegő után kapkodtam, miközben emberi és állati tetemek úsztam el mellettem, kiguvadt, élettelen tekintetük rám-szegeződött, kezek kapaszkodtak belém, és húztak le a mélybe...

- Nagyon furá dolgot álmódtam az éjjel - mondta Anna másnap reggel, miközben kapkodva készítette a reggelit. Félig már késve volt, mint mindig.

- Nem vagy vele egyedül.

Ott ültem az asztalnál, és a kávémat iszogattam. Még mindig nem tértem teljesen magamhoz.

- Azt álmódtam - folytatta Anna, anélkül, hogy meghallotta volna, amit mondtam -, hogy egy reggel fölébredtem, és rohantam a fürdőszobába, hogy időben elkészüljek, mert délelőtt korán órám volt, és amikor odaálltam a tükör elé, képzeld, téged láttalak benne. Nem a saját tükörképemet, hanem a tiedet. Álltam, és néztelek a tükörben. De te nem mozdultál, úgy bámultál rám, akár egy fényképről. És tudod, mi volt az egészben a furá? Nem is ettől ijedtem meg, hanem a szemedtől.

- Mi volt a szememmel?

- Kék volt - nevetett Anna. - Pedig a te szemed barna, legalábbis amióta ismerlek, barna. De abban a tükörképben a szemed kék volt. Éppen azon töprengtem, hogy ez hogy lehetséges, amikor megszólalt az ébresztőóra. Hát nem különös?

